

Utgiftsområde 15

Studiestöd

Utgiftsområde 15 – Studiestöd

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Utgiftsområde 15 Studiestöd	5
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	5
2.2	Utgiftsutveckling.....	5
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	6
2.4	Kort beskrivning av studiestödet	6
2.5	Kort beskrivning av lånesystemet	8
2.6	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	9
2.7	Resultatredovisning	11
2.7.1	Studiestödets rekryterande effekt.....	12
2.7.2	Studiestödets utjämnande effekt	16
2.7.3	Studiestödets effekt på samhällsekonomin	18
2.8	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	20
2.8.1	Studiestödets rekryterande effekt.....	20
2.8.2	Studiestödets utjämnande effekt	22
2.8.3	Studiestödets effekt på samhällsekonomin	24
2.8.4	Sammanfattande kommentar över måluppfyllelsen.....	25
2.9	Politikens inriktning	26
2.10	Höjd kostnadsersättning för lärlingar i den gymnasiala lärlings- utbildningen.....	27
2.11	Budgetförslag.....	28
2.11.1	1:1 Studiehjälp.....	28
2.11.2	1:2 Studiemedel.....	30
2.11.3	1:3 Omställningsstudiestöd	31
2.11.4	1:4 Statens utgifter för räntor på studielån	32
2.11.5	1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	33
2.11.6	1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	34
2.11.7	1:7 Studiestartsstöd.....	35
2.11.8	1:8 Centrala studiestödsnämnden	36
2.11.9	Lån i Riksgäldskontoret.....	37
2.11.10	1:9 Överklagandenämnden för studiestöd.....	37

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 309 500 000 000 kronor (avsnitt 2.11.9).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2025 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2025 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Studiehjälp	4 544 297
1:2 Studiemedel	20 438 576
1:3 Omställningsstudiestöd	4 877 000
1:4 Statens utgifter för räntor på studielån	2 319 551
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	63 150
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000
1:7 Studiestartsstöd	300 000
1:8 Centrala studiestödsnämnden	1 204 748
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	19 144
Summa anslag inom utgiftsområdet	33 793 466

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	4 000	2026
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	4 000	

2 Utgiftsområde 15 Studiestöd

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) hör till utgiftsområdet.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

	Utfall 2023	Budget 2024 ¹	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
1:1 Studiehjälp	4 316	4 518	4 518	4 544	4 604	4 657
1:2 Studiemedel	18 238	20 264	19 749	20 439	20 098	20 574
1:3 Omställningsstudiestöd	625	2 836	1 380	4 877	7 339	7 751
1:4 Statens utgifter för räntor på studielån	681	1 307	1 227	2 320	2 956	3 132
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	52	62	55	63	63	63
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	24	27	27	27	27	27
1:7 Studiestartsstöd	263	400	359	300		
1:8 Centrala studiestödsnämnden	1 118	1 171	1 169	1 205	1 160	1 169
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	18	19	19	19	20	20
Äldreanslag						
2023 1:3 Avsättning för kreditförluster						
Totalt för utgiftsområde 15 Studiestöd	25 335	30 604	28 504	33 793	36 267	37 393

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2025–2027 för utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	30 545	30 545	30 545
Pris- och löneomräkning ²	38	65	88
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 522	3 225	3 236
<i>varav BP25³</i>	<i>141</i>	<i>-715</i>	<i>-707</i>
Makroekonomisk utveckling	2 007	2 788	3 500
Volym	-276	-434	-255
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt	-42	79	279
Ny utgiftsram	33 793	36 267	37 393

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2025 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 15 Studiestöd

Miljoner kronor

	2025
Transfereringar ¹	30 215
Verksamhetsutgifter ²	3 578
Investeringar ³	0
Summa utgiftsram	33 793

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2023 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten får någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Målen för utgiftsområdet är att studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tid.

Målen för studiestödet slogs fast i samband med studiestödsreformen 2001, se propositionen Ett reformerat studiestödssystem (prop. 1999/2000:10, bet. 1999/2000:UbU7, rskr. 1999/2000:96), förtydligades i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:UbU2, rskr. 2015/2016:58) och moderniserades i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1, 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96).

2.4 Kort beskrivning av studiestödet

Studiehjälp

Studiehjälp består i huvudsak av studiebidrag som lämnas till heltidsstuderande i gymnasieskolan, extra tillägg som kan lämnas till studerande från inkomstsvaga hushåll och inackorderingsstillägg som kan lämnas till vissa studerande på fristående skolor som måste bo inackorderade på skolorten. Studiebidrag lämnas med 1 250 kronor per månad under tio månader per år. Storleken på det extra tillägget är beroende av elevens och föräldrarnas sammanlagda inkomster och förmögenhet. Inackorderingsstillägget lämnas med ett belopp som är beroende av avståndet mellan föräldrahemmet och skolan.

Bidrag till vissa elever med funktionsnedsättning i gymnasieskolan (Rg-bidrag)

Rg-bidrag lämnas för kostnader för mat, boende och hemresor vid viss gymnasieutbildning för döva och hörselskadade elever vid riksgymnasierna i Örebro samt till svårt rörelsehindrade elever i särskilt anpassad utbildning. Inom Rg-bidraget finns ett tilläggsbidrag som kan lämnas till elever som förutom Rg-bidrag får aktivitetsersättning och som därför inte har rätt till studiemedel.

Lärlingsersättning

Elever i gymnasial lärlingsutbildning kan få en kostnadsersättning, s.k. lärlingsersättning. Lärlingsersättning lämnas med 1 000 kronor per månad.

Studiemedel

Studerande som uppfyller vissa grundvillkor har rätt till studiemedel. Studiemedel består av studiebidrag och studielån. Totalbeloppet (bidrag och lån) per studiemånad uppgår till 14 252 kronor för heltidsstudier 2024. Det finns två olika nivåer på bidraget, en generell och en högre nivå. Den generella bidragsnivån utgör 30,3 procent av totalbeloppet medan den högre nivån utgör 67,1 procent. Studiemedel med den högre bidragsnivån kan lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå till vuxna studerande som saknar sådan utbildning, men även under vissa förutsättningar till studerande under 25 år. Studiebidraget är skattefritt och pensionsgrundande. I vissa fall kan den studerande även få tilläggsbidrag, tillägglån och merkostnadslån. Tilläggsbidraget lämnas till studerande med barn och utgör ett differentierat kompletterande stöd vars storlek beror på antalet barn. Tillägglån kan lämnas till studerande över 25 år som har haft en viss arbetsinkomst före studiestarten. Lån kan även lämnas för vissa merkostnader som den studerande har i samband med sina studier.

Studiestartsstöd

Studiestartsstödet består av bidrag utan inslag av lån och utgör ett komplement till studiemedelsystemet. Studerande med barn kan få ett tilläggsbidrag. Studiestartsstöd får lämnas med 11 791 kronor per studiemånad för heltidsstudier 2024 till den som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande och gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet får under vissa förutsättningar lämnas till den som är arbetsökande fr.o.m. det kalenderår den studerande fyller 25 år.

Omställningsstudiestöd

Sedan den 30 juni 2022 finns ett nytt omställningsstudiestöd. Syftet med det nya omställningsstudiestödet är att förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som stärker deras framtida ställning på arbetsmarknaden. Omställningsstudiestödet, som består av bidrag och lån, innebär att de allra flesta kan studera med minst 80 procent av lönen i upp till ett år.

Återbetalning av studielån

Det finns för närvarande fyra olika återbetalningssystem. I varje system finns det särskilda återbetalnings- och trygghetsregler som under vissa förutsättningar kan ge möjlighet till bl.a. nedsättning av årsbeloppet och avskrivning av studielån.

Bidrag vid viss föräldrautbildning i teckenspråk (s.k. TUFF-ersättning)

Föräldrar till barn som använder teckenspråk, och vissa personer som likställs med föräldrar, kan få ersättning när de deltar i utbildning i teckenspråk.

Studielitteratur till vissa högskolestuderande

Högskolestuderande som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning kan få låna tillgänglighetsanpassad studielitteratur genom Myndigheten för tillgängliga medier.

Utländska medborgare

En studerande som inte är svensk medborgare kan under vissa förutsättningar få studiestöd för studier i Sverige. Det gäller utländska medborgare med permanent uppehållstillstånd i Sverige och utländska medborgare med uppehållsrätt som bedöms

ha en varaktig anknytning till Sverige. Det gäller också i vissa fall utländska medborgare som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstånd. Vidare ska vissa utländska medborgare i studiestödshänseende jämföras med svenska medborgare. Det rör sig främst om migrerande arbetstagare och egenföretagare som är medborgare i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz och deras familjemedlemmar samt personer med permanent uppehållsrätt i Sverige. När det gäller rätt till studiehjälp jämföras vissa familjemedlemmar till gästforskare med svenska medborgare.

2.5 Kort beskrivning av lånesystemet

Fyra olika system

Det finns för närvarande fyra olika lånesystem. De fyra olika återbetalningssystemen avser återbetalningspliktiga studiemedel tagna före 1989, studielån tagna under perioden 1 januari 1989–30 juni 2001, studielån tagna under perioden 1 juli 2001–31 december 2021 och studielån tagna efter den 31 december 2021. Lån som har tagits för studier som påbörjats efter den 30 juni 2001 är s.k. annuitetslån.

Det totala antalet låntagare i återbetalningssystemen uppgick den 31 december 2023 till ca 1,76 miljoner. Låntagarnas skuld består av lån och kapitaliserade räntor samt administrativa avgifter. Låntagarnas totala skuld uppgick vid utgången av 2023 till 275 miljarder kronor.

Den 1 januari 2024 var den genomsnittliga skulden för de låntagare som blev återbetalningsskyldiga 2024 ca 201 700 kronor. Den genomsnittliga skulden var 205 200 kronor för kvinnor och 196 700 kronor för män. Historiskt sett har män haft högre studieskulder än kvinnor, men sedan 2008 har kvinnor högre skulder på sina annuitetslån. Denna förändring beror troligtvis på att kvinnor i genomsnitt har studiemedel under en något längre tid än män.

Lån i Riksgäldskontoret

CSN finansierar sedan 1989 studielånen genom upplåning i Riksgäldskontoret. Sedan den 1 januari 2014 gäller budgetlagens (2011:203) bestämmelser om statlig utlåning som finansieras med lån i Riksgäldskontoret för all nyutlåning av studielån. Befintliga lån hanteras dock som tidigare med finansiering av konstaterad förlust.

Sedan den 1 januari 2023 gäller en ny modell för beräkning av räntan på studielån. Modellen innebär att räntan bestäms utifrån statens upplåningskostnad för studielånen med ett påslag som över tid motsvarar de beräknade framtida kreditförlusterna på studielån finansierade genom upplåning i Riksgäldskontoret och kreditförluster på återkrav hänförliga till sådana lån inklusive nyutlåning.

CSN disponerar mottagna räntor från låntagarna för att finansiera räntan på studielånen i Riksgäldskontoret. Låntagarna betalar en nedsatt ränta på sina studielån och annuitetslån till CSN motsvarande 70 procent av upplåningskostnaden för studielånen samt det påslag som motsvarar framtida kreditförluster. Den 30-procentiga nedsättningen av räntan finansieras genom medel på anslag. Låntagarnas ränta för 2024 är 1,23 procent.

Amorteringar från låntagarna som motsvarar upplånade medel minskar CSN:s låneskuld i Riksgäldskontoret. De räntor som påförs låntagarna och som är obetalda vid årsskiftet kapitaliseras och ökar den enskildes skuld. Den del av den enskildes skuld som utgörs av kapitaliserade räntor lånas upp i Riksgäldskontoret. Samtliga amorteringar av kapitaliserade räntor från låntagare minskar låneskulden i Riksgäldskontoret.

2.6 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Tidigare gällde som mål för utgiftsområdet att studiestödet skulle verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning (det rekryterande målet). Det skulle vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa (det utjämnande målet). Dessa mål har moderniserats genom att det bl.a. har förtydligats att det rekryterande målet ska gälla lika för alla. Detta har gjorts genom att de tidigare rekryterande och utjämnande målen har slagits ihop till ett nytt mål som innebär att studiestödet ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning.

Enligt både de nya och de gamla målen är studiestödet i form av bidrag och lån en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhälls ekonomin över tid. De nya målen gäller sedan den 1 januari 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96). De resultat som redovisas i denna proposition avser emellertid 2023 och därför redovisas resultaten mot de äldre målen. I budgetpropositionen för 2026 kommer en reviderad resultatredovisning och indikatorer utifrån de nya målen presenteras och därför genomförs inte några förändringar av indikatorerna nu utan allt görs samlat i budgetpropositionen för 2026.

Ambitionen är att redovisa indikatorerna i så långa tidsserier som möjligt och i de flesta fall är också tidsserierna ett år längre jämfört med förra årets resultatredovisning. Statistik över de indikatorer som redovisas kommer primärt från CSN:s databas med officiell statistik inom studiestödsområdet. Tidsseriernas början utgår därför i många fall från det startår som finns tillgängligt i databasen.

Indikatorer som används för att mäta den rekryterande effekten

Studiestödet ska bidra till ett högt deltagande i utbildning. Följande indikatorer används därför för att mäta den rekryterande effekten:

- Andel vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiemedel av det totala antalet studerande på dessa nivåer, även fördelat efter kön.
- Andel studerande med studiemedel av det totala antalet studerande på eftergymnasial nivå, även fördelat efter kön.
- Andel studerande utomlands med studiemedel på gymnasial och eftergymnasial nivå av samtliga studerande med studiemedel på dessa nivåer, även fördelat efter kön.

Den studerandes ekonomi under studietiden kan vara avgörande för om en person rekryteras till studier. Ett studiestödssystem som uppfattas som omfattande och rättvist har en rekryterande effekt för individerna. Effekten beror dels på behovet av stöd, dels på om stödet är tillräckligt för att möjliggöra studier. Följande indikatorer används för att mäta detta.

- Studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentprisindex.
- Antal studerande som tog studielån i förhållande till antal studerande med studiebidrag (s.k. lånebenägenhet) på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå, även fördelat efter kön.
- Andel studerande med tilläggs lån av det totala antalet studerande med studiemedel på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå.

Indikatorer som används för att mäta den utjämnande effekten

Indikatorerna har valts med utgångspunkt att det utjämnande målet har definierats som att det ska vara selektivt rekryterande, dvs. studiestödet bör vara utformat på ett sådant sätt att det i vissa fall specifikt ska rekrytera särskilda grupper till studier.

Inackorderingstillägget syftar till att undanröja geografiska hinder för gymnasieutbildning och till att minska de merkostnader som uppstår för familjer där barnen måste inackorderas på skolorten för att genomgå sin utbildning. Det extra tillägget syftar till att förbättra möjligheterna för ungdomar från inkomstsvaga hushåll att kunna bedriva studier. De båda stöden hjälper därför till att rekrytera dessa grupper till studier. Indikatorn som används är:

- Andel studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg.

Studiestartsstödet syftar till att rekrytera personer med kort tidigare utbildning och stort utbildningsbehov som annars inte hade valt att studera, i syfte att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet har således en rekryterande effekt för den speciella målgruppen. Indikatorn som används är:

- Antal vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå med studiestartsstöd, även fördelat efter kön.

Den högre bidragsnivån riktar sig till vissa grupper med stort utbildningsbehov. Stödet har således en rekryterande effekt för dessa målgrupper. Indikatorn som används är:

- Andel studerande med den högre bidragsnivån av det totala antalet studerande med studiemedel på grundläggande och gymnasial nivå.

Tilläggsbidraget syftar till att underlätta för föräldrar att studera samt till att hjälpa barn i ekonomiskt utsatta familjer. Stödet har således en rekryterande effekt för studerande föräldrar. Indikatorn som används är:

- Andelen studerande med tilläggsbidrag på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå av det totala antalet studerande med studiemedel på dessa nivåer.

Indikatorer som används för att mäta den goda effekten på samhällsekonomin

För att mäta effekten på samhällsekonomin har indikatorerna sin utgångspunkt i att studiestödssystemet ska säkerställa att lån ska återbetalas i sin helhet. Utgångspunkten tar sikte på att systemet ska vara hållbart dels ur ett samhällsekonomiskt perspektiv, dels ur den enskildes perspektiv. Följande indikatorer används därför för att mäta den rekryterande effekten:

- Andel reserveringar för låneförluster, tidigare kallade förväntade förluster och osäkra fordringar, av den totala studieskulden.
- Andel inbetalt årsbelopp för samtliga låntagare, fördelat efter bosättning.
- Andel av låntagarna som har beviljats nedsättning av årsbeloppet vid årets slut av samtliga återbetalningsskyldiga låntagare och totalt värde på nedsättningen.
- Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl och totalt avskrivet belopp.
- Total fordran på återbetalare bosatta utomlands, varav andel reserveringar för låneförluster, tidigare kallade osäkra fordringar.

2.7 Resultatredovisning

I avsnittet redovisas resultatet av statens insatser inom studiestödsverksamheten. Resultaten redovisas uppdelat på de olika målen för studiestödet och presenteras genomgående efter kön.

Tabell 2.4 Antal studiestödstagare och utbetalda belopp

Miljoner kronor

	2021			2022			2023			Utb. bidrag	Utb. lån
	Antal	Kvinnor (%)	Män (%)	Antal	Kvinnor (%)	Män (%)	Antal	Kvinnor (%)	Män (%)		
Studiehjälp	441 081	48	52	446 199	49	51	449 281	49	51	4 180	
varav											
– utland	1 121	63	37	1 099	64	36	1 085	62	38	11	
Studiestartsstöd	7 873	69	31	6 074	73	27	4 705	75	25	244	
Studiemedel	588 707			550 518			517 947			13 720	25 290
varav											
– grundläggande nivå	32 710	65	35	27 629	70	30	23 982	75	25	578	
– gymnasial nivå	155 306	58	42	131 598	61	39	116 099	62	38	2791	
– eftergymnasial nivå	416 632	60	40	400 083	60	40	384 858	60	40	9 829	
– utlandsstudier	21 630	59	41	25 173	59	41	25 038	59	41	518	
Bidrag till vissa med funktionsnedsättning i gymnasieskolan	305	44	56	289	44	56	280	46	54	37	
Läringsersättning	20 445	39	61	21 600	39	61	22 309	40	60	132	
Bidrag vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	91	62	38	121	55	45	135	54	46	0,5	
Tillgänglighetsanpassad studielitteratur, antal lån¹	409 270	76	24	435 400	78	22	490 495	79	21		
Totalt antal studiestödstagare	1 058 502			1 018 272			994 657				

¹ Medräknas inte i det totala antalet studiestödstagare.

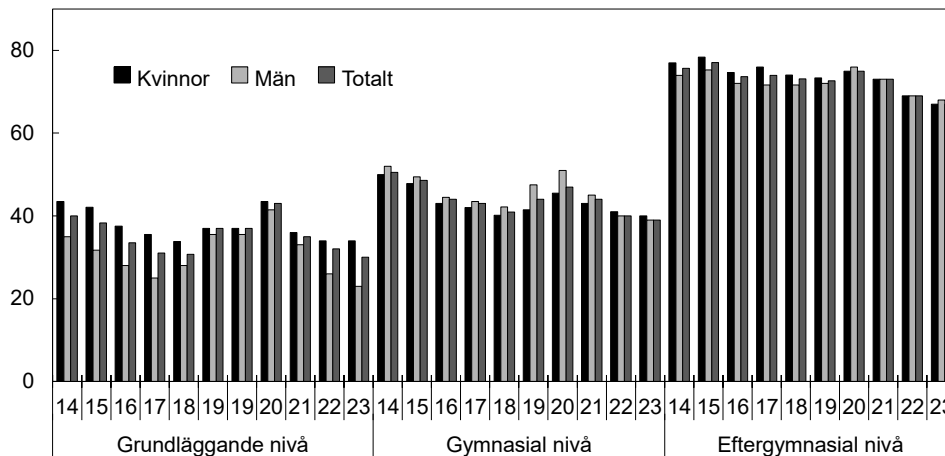
Källor: Centrala studiestödsnämnden, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Myndigheten för tillgängliga medier.

2.7.1 Studiestödets rekryterande effekt

Vuxna studerande på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå

Diagram 2.1 Andel vuxna studerande med studiemedel på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå av det totala antalet studerande

Procent

Anm: Från och med 2022 används ny statistik som inte är jämförbar med tidigare års statistik.

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

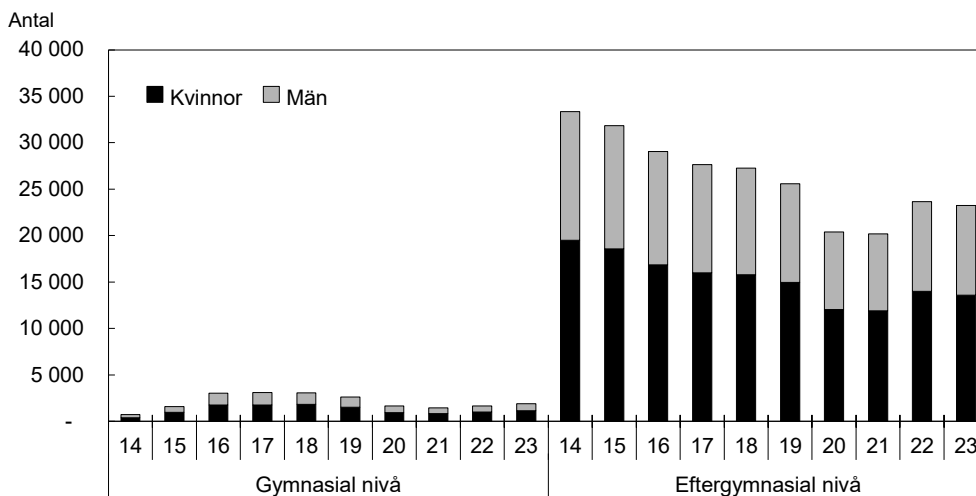
Under 2023 fick ca 24 000 studerande studiemedel för studier på grundläggande nivå, vilket är ca 30 procent av det totala antalet studerande på den nivån. Av dessa var 91 procent utrikes födda, varav 70 procent kvinnor och 30 procent män. Antalet studerande med studiemedel på grundläggande nivå minskade med 13 procent jämfört med 2022. Andelen kvinnor med studiemedel på grundläggande nivå var 76 procent och andelen män 24 procent.

Antalet personer med studiemedel för studier på gymnasial nivå uppgick 2023 till ca 116 100, vilket är ca 39 procent av det totala antalet studerande på den nivån, se diagram 2.1. Av dessa var 43 procent utrikes födda, varav 68 procent kvinnor och 32 procent män. Antalet studerande med studiemedel på gymnasial nivå minskade med ca 12 procent jämfört med 2022. Andelen kvinnor med studiemedel på gymnasial nivå var 62 procent och andelen män 38 procent.

Under 2023 studerade ca 384 900 personer på eftergymnasial nivå i Sverige med studiemedel, vilket motsvarar ca 67 procent av det totala antalet studerande på den nivån. Av dessa var 28 procent utrikes födda, varav 65 procent kvinnor och 35 procent män. Antalet studerande med studiemedel på eftergymnasial nivå minskade med ca 4 procent jämfört med 2022. Andelen kvinnor med studiemedel på eftergymnasial nivå var 60 procent och andelen män 40 procent.

Studerande med studiemedel för studier utomlands

Diagram 2.2 Antal studerande med studiemedel vid utlandsstudier på olika utbildningsnivåer

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

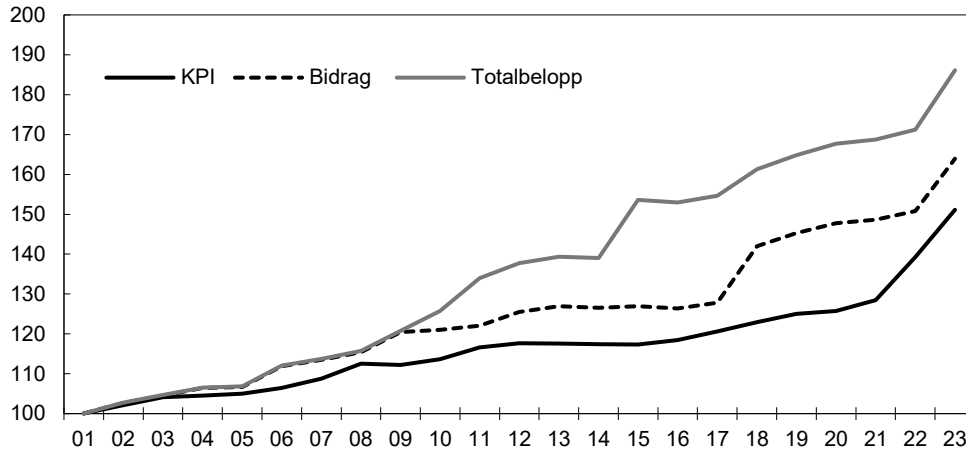
Totalt uppgick antalet utlandsstuderande med studiemedel till 25 900 under 2023, vilket är i princip oförändrat jämfört med 2022. Av diagram 2.2 framgår att både antalet män och kvinnor var oförändrat sedan föregående år. Könsfördelningen bland de utlandsstuderande var därmed oförändrad jämfört med 2022. Andelen kvinnor var 59 procent medan andelen män var 41 procent.

Antalet utlandsstuderande på gymnasial nivå med studiemedel uppgick 2023 till ca 1 900, vilket är en ökning med ca 200 personer jämfört med året innan. Antalet motsvarar ca 1,6 procent av samtliga studerande med studiemedel på gymnasial nivå, vilket var en mindre ökning jämfört med året innan. Av de utlandsstuderande på gymnasial nivå var 61 procent kvinnor och 39 procent män.

Antalet utlandsstuderande på eftergymnasial nivå med studiemedel uppgick 2023 till 23 200, vilket är en minskning med 600 personer jämfört med 2022. Av de utlandsstuderande på eftergymnasial nivå var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Cirka 6 procent av samtliga studerande med studiemedel för eftergymnasiala studier studerade utomlands under 2023, vilket är oförändrat jämfört med året innan.

Studiemedlens allmänna köpkraft i en jämförelse med konsumentprisindex (KPI)

Diagram 2.3 Jämförelse mellan utveckling av studiemedelsbeloppen och KPI

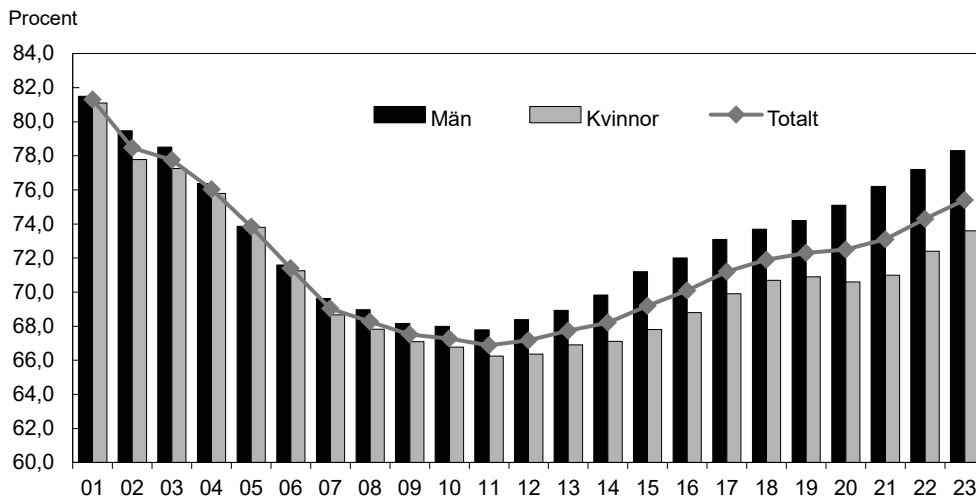
Källa: Centrala studiestödsnämnden och Statistiska centralbyrån.

En jämförelse med konsumentprisindex (KPI) visar att studiemedlens allmänna köpkraft har följt kostnadsutvecklingen väl under senare år, se diagram 2.3. Under 2022 ökade priserna mer än studiemedelsbeloppen och studiemedlens köpkraft minskade men under 2023 ökade studiemedlens köpkraft något.

Studerande med studielån respektive tillägglån på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå

Av totalt ca 517 900 studiemedelstagare var det 390 700 som utöver studiebidrag sökte och beviljades studielån, s.k. lånebenägenhet. Det är en minskning av antalet låntagare med 4 procent jämfört med 2022.

Diagram 2.4 Studerandes lånebenägenhet fördelat på kön

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Lånebenägenheten för samtliga utbildningsnivåer var 75,4 procent under 2023, vilket är en ökning med 1,1 procentenheter jämfört med 2022 och med 8,3 procentenheter sedan 2011, när den var som lägst. Av diagram 2.4 framgår att män oftare tar studielån jämfört med kvinnor. Under 2023 tog 78,3 procent av männen lån jämfört med 73,6 procent av kvinnorna.

Lånebenägenheten vid studier på grundläggande nivå var 38,1 procent under 2023, vilket är oförändrat jämfört med föregående år. Lånebenägenheten vid studier på gymnasial nivå minskade något jämfört med föregående år och uppgick till 54,9 procent. Lånebenägenheten bland de som studerar på eftergymnasial nivå ökade dock jämfört med 2022 och uppgick till 82 procent under 2022.

Tabell 2.5 Studerandes lånebenägenhet på olika utbildningsnivåer i Sverige

Andel av samtliga låntagare

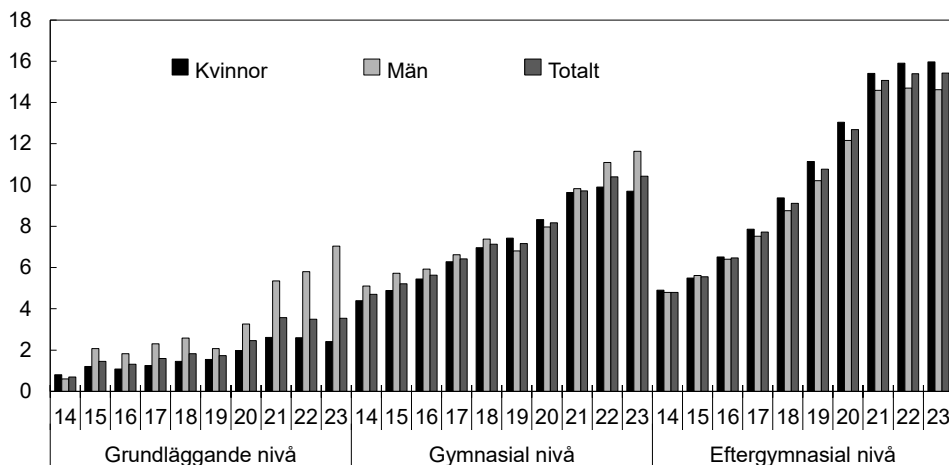
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Grundläggande nivå	35,0	34,8	33,6	36,4	40,5	40,0	38,1	38,1
Kvinnor	30,2	29,9	29,2	29,3	32,2	33,9	34,6	34,6
Män	45,6	45,2	42,8	48,7	54,5	51,3	46,6	48,7
Gymnasial nivå	52,5	51,6	51,5	53,4	55,6	56,0	55,6	54,9
Kvinnor	51,3	50,0	49,9	50,4	51,0	51,7	52,4	52,2
Män	54,5	53,9	53,9	57,3	61,5	62,1	60,6	58,9
Eftergymnasial nivå	76,5	77,4	78,7	80,0	79,6	80,0	81,1	82,0
Kvinnor	75,7	76,6	77,9	79,2	78,6	78,7	79,9	81,1
Män	77,6	78,4	79,8	81,0	80,9	81,8	82,8	83,4

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Antalet studerande med tilläggs lån under 2023 var 71 200, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med 2022. Andelen studiemedelstagare med tilläggs lån är oförändrat sedan 2022, se diagram 2.5. Det innebär att det fortfarande är 14 procent av samtliga studiemedelstagare som har tilläggs lån. Andelen studerande med tilläggs lån totalt sett är högre bland kvinnor än bland män.

Diagram 2.5 Andel studerande med tilläggs lån på olika utbildningsnivåer

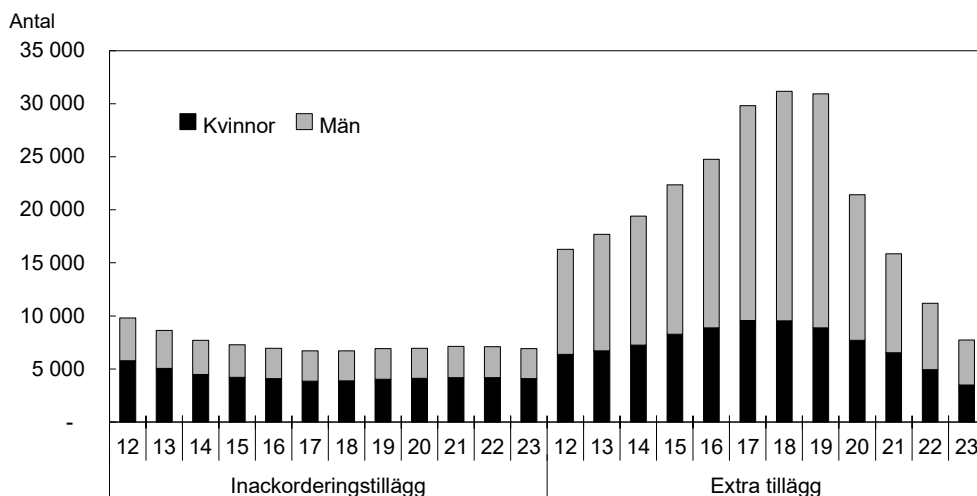
Procent

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

2.7.2 Studiestödets utjämnande effekt Unga studerande på gymnasial nivå

Diagram 2.6 Antal studerande med inackorderingstillägg och extra tillägg

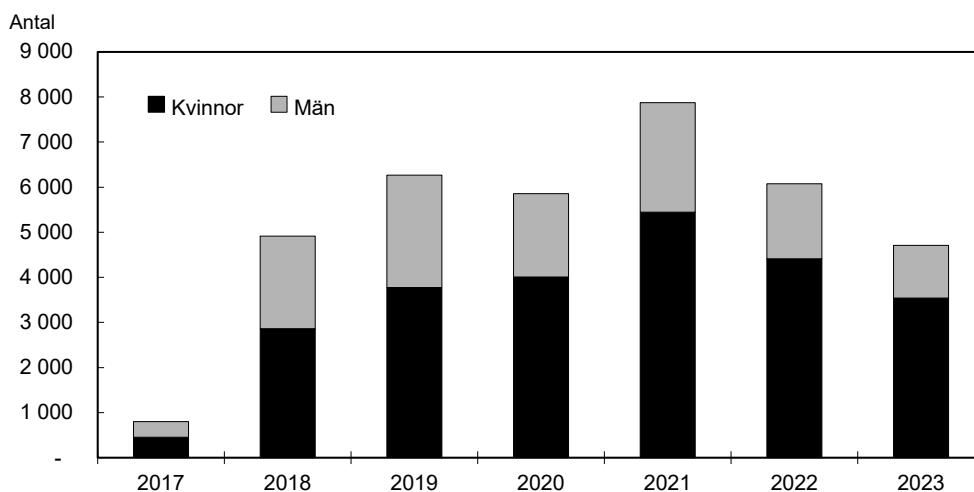
Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Knappt 2 procent av de totalt 448 300 studerande med studiehjälp fick inackorderingstillägg under 2023 och denna andel är oförändrad jämförd med föregående år. Antalet studerande med inackorderingstillägg uppgick till 6 900 under 2023, vilket är en mindre minskning jämfört med 2022, se diagram 2.6. Kvinnor är överrepresenterade när det gäller att studera på en annan ort än hemorten.

Andelen som fick extra tillägg i förhållande till det totala antalet som fick studiehjälp understeg 2 procent 2023. Andelen är oförändrad sedan 2022. Under 2023 lämnades extra tillägg till 7 700 studerande, en minskning med 31 procent jämfört med föregående år. Andelen kvinnor som får extra tillägg var 48 procent och andelen män 52 procent.

Vuxna studerande på grundläggande, gymnasial och eftergymnasial nivå

Diagram 2.7 Antal studerande med studiestartsstöd på grundläggande och gymnasial nivå

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

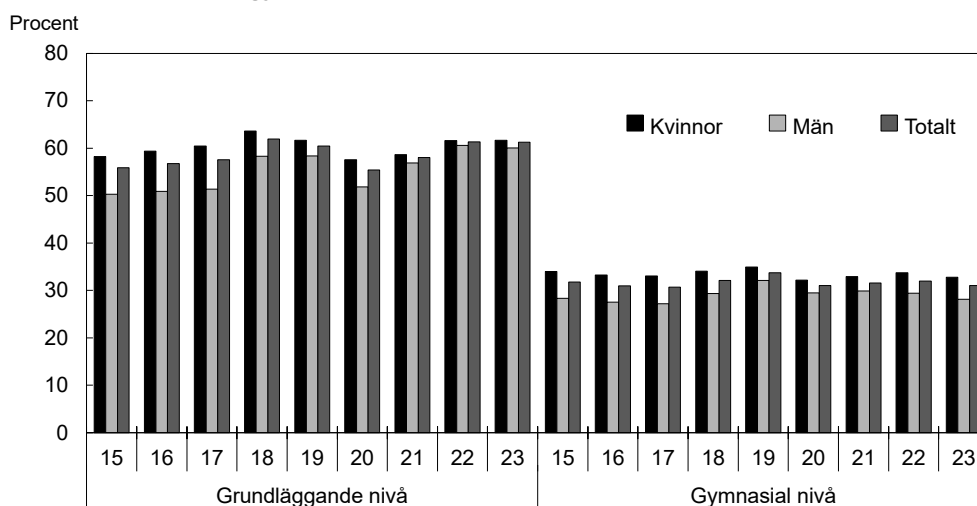
Under 2023 lämnades studiestartsstöd till 4 700 studerande vilket är en minskning med 1 400 personer sedan 2022, se diagram 2.7. Av dessa var 75 procent kvinnor och 25 procent män. Andelen kvinnor har ökat varje år sedan stödet infördes.

Antalet studerande på grundläggande nivå var 2 100 personer, vilket motsvarar 44 procent. Antalet studerande på gymnasial nivå var ca 3 400 personer, vilket motsvarar 71 procent. Det är därmed relativt vanligt att personer under samma period studerar på både grundläggande och gymnasial nivå. Andelen studerande på gymnasial nivå har ökat med 5 procentenheter sedan 2018, medan andelen studerande på grundskolenivå har minskat med 10 procentenheter under samma period. På grundläggande nivå var 79 procent av de studerande kvinnor och 21 procent män. Av de studerande på gymnasial nivå var 69 procent kvinnor och 31 procent män.

Andelen utländska medborgare med sådana uppehållstillstånd som ger rätt till svenskt studiestöd, uppgick till 46 procent av de studerande under 2023, vilket är en minskning med 6 procentenheter jämfört med 2022.

Många av dem som studerar med studiestartsstöd har barn och kan därmed få tilläggsbidrag. Under 2023 var det 66 procent av de studerande som fick tilläggsbidrag. En stor majoritet, 84 procent, var kvinnor.

Diagram 2.8 Andel studerande med den högre bidragsnivån på grundläggande och gymnasial nivå

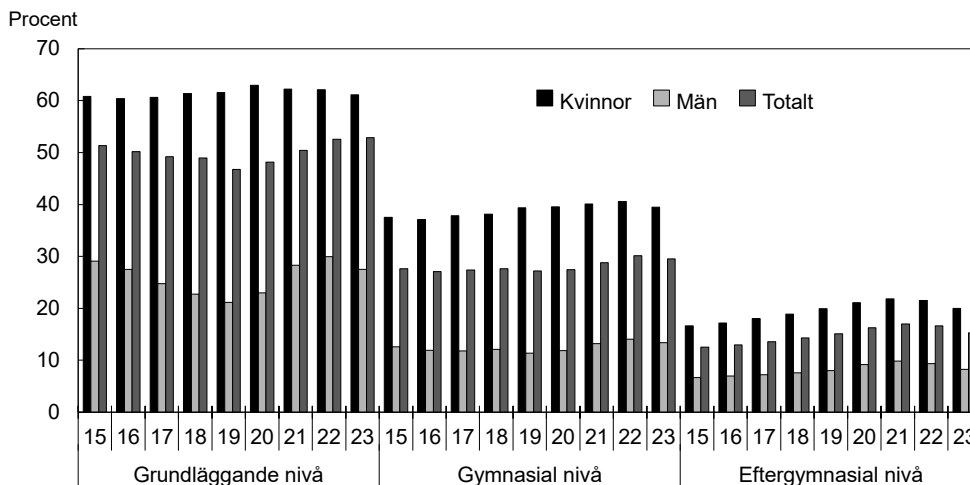

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Den högre bidragsnivån inom studiemedlen riktar sig primärt till personer med stora utbildningsbehov. Det högre bidraget kan även lämnas till vissa ungdomar i åldern 20–24 år för studier på grundläggande eller gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning eller folkhögskola. Under 2023 fick 46 400 personer studiemedel med det högre bidraget. Jämfört med föregående år är det en minskning med nästan 15 procent.

Under 2023 fick ca 24 000 studerande studiemedel för studier på grundläggande nivå. Av dessa studerande fick 61 procent studiemedel med den högre bidragsnivån, vilket är oförändrat jämfört med 2022, se diagram 2.8.

Antalet personer med studiemedel för studier på gymnasial nivå uppgick 2023 till ca 116 100. Av dessa fick 31 procent studiemedel med den högre bidragsnivån, vilket är en mindre minskning jämfört med föregående år.

Diagram 2.9 Andel studerande med tilläggsbidrag på olika utbildningsnivåer

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Under 2023 fick ca 100 500 studerande med studiemedel tilläggsbidrag för barn, vilket är en minskning med 13 procent sedan 2022. Andelen studerande med tilläggsbidrag av samtliga studerande med studiemedel var 20 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2022. Som framgår av diagram 2.9 var 79 procent kvinnor och 21 procent män. Av de som studerade på grundläggande nivå under 2023 hade 53 procent tilläggsbidrag. Motsvarande andelar på gymnasial nivå och eftergymnasial nivå var 29 respektive 17 procent.

2.7.3 Studiestödets effekt på samhällsekonomin

Reserveringar för låneförluster

Det totala antalet låntagare i de fyra återbetalningssystemen uppgick till ca 1,76 miljoner vid utgången av 2023. Vilket återbetalningssystem en låntagare omfattas av beror på när studielånen togs. Av alla låntagare var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Den totala studieskulden när det gäller studielån ökade med 12 miljarder kronor under 2023 till 275 miljarder kronor.

Inom samtliga lånetyper finns trygghetsregler som gör det möjligt att få den årliga återbetalningen nedsatt till ett lägre belopp. Trygghetsreglerna kan medföra att återbetalningstiden förlängs och att hela skulden inte hinner betalas tillbaka innan låntagaren når åldern för rätt till avskrivning. En annan orsak till att hela skulden inte hinner betalas tillbaka kan vara att låntagaren missköter sin betalning.

CSN värderar vid varje årsskifte samtliga lånefordringar med avdrag för reserveringar på grund av förväntade framtida förluster. Av den totala studieskulden har CSN reserverat 25,6 miljarder kronor för låneförluster. Detta är en ökning med 0,9 miljarder kronor jämfört med föregående år. Hur stor andel av fordringarna som har reserverats varierar mycket mellan de olika lånetyperna. CSN beräknar att 8,2 miljarder kronor av förlusterna beror på personer som missköter eller bedöms komma att missköta sina betalningar. Förluster som kan härledas till de trygghetsregler som finns för återbetalning beräknas uppgå till 15 miljarder kronor. Förluster som orsakas av beräknade framtida dödsfall bedöms uppgå till 2,4 miljarder kronor.

Andelen av lånefordran som har reserverats har minskat kraftigt sedan det första annuitetslånet infördes i juli 2001. Då reserverades ca 14 procent av lånefordran jämfört med ca 9 procent idag. Minskningen har dock varit liten de senaste åren. Av den totala fordran för lån har 9,1 procent reserverats för förluster, vilket är en minskning

med 0,1 procentenhet jämfört med 2022. För låntagare bosatta utomlands reserverades 22,2 procent av lånefordran för låneförluster, jämfört med 23,1 procent året innan.

Den utestående fordran på återkrav var 1,1 miljarder kronor den 31 december 2023 varav 638 miljoner kronor har reserverats för förluster för återkrav. Det belopp som har reserverats utgör 58 procent av den totala fordran för återkrav, vilket är en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2022.

Antalet låntagare som CSN saknade adresser till uppgick vid slutet av 2023 till ca 23 800, vilket är en ökning med ca 2 900 personer jämfört med 2022. Liksom föregående år motsvarar antalet 1 procent av samtliga låntagare. Andelen män utgör 66 procent. Den totala utestående fordran på dessa låntagare uppgick vid utgången av 2023 till 2,6 miljarder kronor, vilket är en mindre ökning jämfört med föregående år.

Inbetalt årsbelopp

Tabell 2.6 Andel inbetalt av debiterat belopp under det första betalningsåret fördelat på bosättning

Andel av belopp efter nedsättningar (%)

Bosättning	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Sverige	93,6	93,8	93,8	92,2	94,0	94,3	94,4	94,4	94,1
Utomlands	70,3	71,3	71,2	72,2	75,2	78,2	80	80,9	81,4
Totalt	91,5	91,6	91,7	90,2	92,1	92,4	92,6	92,6	92,4

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Inbetalningarna till CSN uppgick under 2023 till 14,7 miljarder kronor, inklusive räntor och avgifter. Kvinnor betalar in en högre andel av det debiterade årsbeloppet än män. Betalningsgraden är högst bland kvinnor med lånetyperna annuitetslån, medan män med den äldsta lånetypen studiemedel betalar in klart lägst andel av det debiterade årsbeloppet.

Utlandsbosatta låntagare

Under 2023 var 69 500 låntagare bosatta utomlands, vilket är en mindre ökning jämfört med 2022. Av dessa var liksom föregående år 56 procent kvinnor och 44 procent män. Den totala fordran uppgick vid slutet av 2023 till 15,2 miljarder kronor, vilket är något högre än 2022.

Nedsättning av årsbeloppet

En person kan ansöka om att få det belopp som han eller hon ska betala tillbaka under året nedsatt. Det finns tre huvudsakliga skäl till att en återbetalare får nedsatt årsbelopp: låg inkomst, studier och synnerliga skäl. Vid utgången av 2023 hade 161 000 personer ett beslut om nedsättning, vilket är en minskning med 17 000 personer jämfört med 2022. Andelen uppgick till 11 procent av samtliga återbetalningsskyldiga låntagare, vilket är en minskning med 1,5 procentenhet.

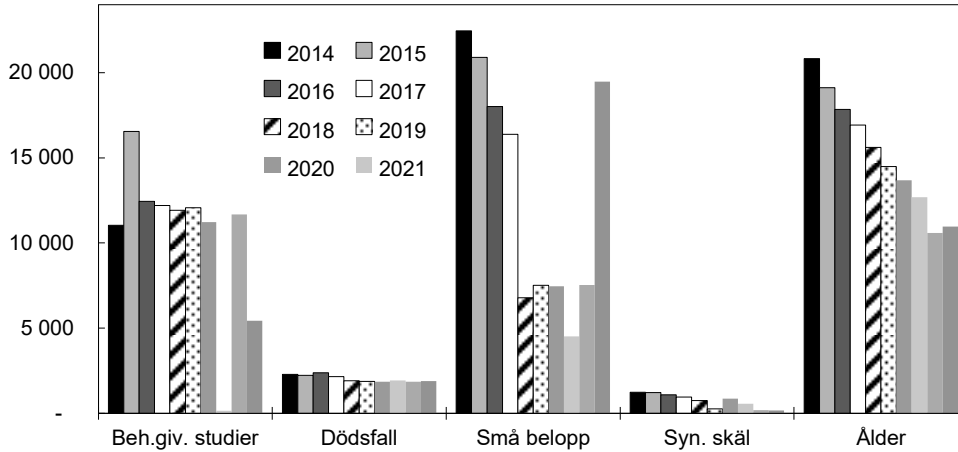
Nedsättning av årsbelopp är något vanligare bland kvinnor än bland män. Det var 12 procent av de återbetalningsskyldiga kvinnorna som hade nedsättning av årsbeloppen för 2023, medan 10 procent av männen hade det. Studier är den vanligaste orsaken till nedsättning bland både kvinnor och män, men det är en något högre andel av kvinnorna än av männen som har nedsättning med hänsyn till studier. Däremot är det ingen skillnad mellan könen när det gäller andelen låntagare som har nedsättning med hänsyn till inkomst eller synnerliga skäl.

Avskrivningar

Avskrivning av lån kan ske främst på grund av åldersregler, dödsfall, behörighetsgivande studier, sjukdom eller synnerliga skäl. Dessutom skriver CSN av skulder som vid ett årsskifte är 100 kronor eller lägre.

Diagram 2.10 Antal beviljade avskrivningsärenden fördelat på skäl

Antal

Källa: Centrala studiestödsnämnden.

Under 2023 fick 33 100 låntagare sina skulder helt eller delvis avskrivna, vilket är en ökning med 16 procent jämfört med 2022. Antalet beviljade avskrivningsärenden uppgick till 34 100, se diagram 2.10. Av dem som fick avskrivning var 57 procent kvinnor och 43 procent män.

Det totala avskrivna beloppet under 2023 var 717 miljoner kronor, vilket är en minskning med 16 procent jämfört med föregående år.

2.8 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

2.8.1 Studiestödets rekryterande effekt

Minskat antal studerande med studiemedel i Sverige ...

Antalet studerande med studiemedel fortsatte att minska under 2023. Den stora ökningen av antalet studiemedelstagare de senaste åren kan bl.a. förklaras av covid-19-pandemin så minskningen har varit väntad. Men fortfarande är antalet studiemedelstagare högre än före covid-19-pandemin. Studerande med studiemedel på grundskole- och gymnasial nivå har minskat mest, vilket kan förklaras med att många utländska medborgare studerar på dessa nivåer och antalet som söker asyl i Sverige har minskat de senaste åren. Minskningen kan även förklaras av att 2023 var första hela året med inkomstprövning efter pandemin. En studie har visat att andelen som inte skulle ha haft rätt till studiemedel med bibehållen inkomstprövning var högst bland studerande på grundskolenivå.

Majoriteten av de studerande med studiemedel är kvinnor. Det gäller för samtliga utbildningsnivåer, vilket speglar deltagandet i utbildning generellt (utg.omr. 16 avsnitt 2.5).

... medan antalet studerande med studiemedel för utlandsstudier är oförändrat

Sverige har i jämförelse med de flesta andra länder ett generöst system för finansiering av studier utomlands. Efter en mångårig nedgång sågs förra året en ökning som nu har stabiliserat sig. Studerande med studiemedel på gymnasial nivå ökar något medan studerande med studiemedel på eftergymnasial nivå minskar något. Andelen studerande utomlands på dessa nivåer med studiemedel av det totala antalet studerande med studiemedel är ca 6 procent., vilket är oförändrat från 2022. Minskningen av antalet studerande stod i huvudsak de s.k. freemovers för, dvs. de som studerar utanför ett utbytesprogram, medan utbytesstuderande fortsätter att öka och har nu återhämtat sig till nivåer före covid-19-pandemin.

Andelen med studiemedel på samtliga nivåer

Efter många års minskning av andelarna inom de flesta skolformer, ökade andelen av de som studerar med studiemedel igen under covid-19-pandemin. Det tillfälliga avskaffandet av fribeloppet spelade en viktig roll och bidrog till att andelen som studerade med studiemedel ökade eftersom fler gavs rätt till studiemedel. Under 2022 och 2023 minskade dock andelen igen. Sannolikt för att fribeloppet återinfördes fr.o.m. andra halvåret 2022.

Andelen som tar studiemedel kan bero på olika bakgrundsfaktorer, till exempel på de studerandes ålder, andelen som studerar på deltid eller distans, samt på arbetsmarknadsläget. Även den utbildningsnivå de studerande läser på påverkar andelen. Studiestödsutnyttjandet är som lägst för de som studerar på grundläggande och gymnasial nivå och det kan delvis förklaras av att många studerar på deltid och sannolikt har andra försörjningskällor.

Lånebenägenheten ökar totalt sett ...

Lånebenägenheten har fortsatt att öka totalt sett under 2023 och har ökat kontinuerligt sedan 2012. Särskilt under 2022 och 2023 har ökningen varit stor. Ökningen kan delvis förklaras av att andelen studerande på eftergymnasial nivå ökar, men den kan också bero på prisökningar i samhället.

Lånebenägenheten från föregående år har ökat något för studiemedelstagare på eftergymnasial nivå. Lånebenägenheten har dock minskat något på gymnasial nivå och är oförändrad på grundskolenivå. En förklaring till detta är att många studerande på grundskole- och gymnasial nivå får det högre bidraget, vilket minskar behovet av grundlån.

... medan andelen med tillägglån är oförändrad

Antalet och andelen studiemedelstagare med tillägglån har ökat under många år och nådde historiskt höga nivåer under covid-19-pandemin. Sedan dess har antalet, men inte andelen, studiemedelstagare med tillägglån minskat. Andelen studerande med tillägglån varierar mellan de olika utbildningsnivåerna. Sammantaget är andelen med tillägglån på samtliga nivåer oförändrad. Detta visar lånets värde för de studerande.

Studiemedlens allmänna köpkraft ökar igen

Studiemedlen är indexerade för att följa kostnadsutvecklingen i samhället. Studiemedlens allmänna köpkraft har följt kostnadsutvecklingen väl under senare år. Under 2022 ökade priserna mer än studiemedelsbeloppen och studiemedlens köpkraft minskade. Den minskade köpkraften var dock temporär eftersom studiemedels-

beloppet är knutet till prisbasbeloppet. Under 2023 ökade därför studiemedlens köpkraft något igen, jämfört med 2022.

Måluppfyllelse

Många personer väljer fortfarande att påbörja studier i Sverige med studiemedel, särskilt studerande på eftergymnasial nivå. Detta innebär att studiemedlen är attraktiva och rekryterande till studier. Studiemedlens allmänna köpkraft jämfört med KPI ökade även något jämfört med föregående år. Lånebenägenheten har ökat totalt sett vilket visar att studiestödet är en betydelsefull inkomstkälla för de studerande särskilt i ekonomisk svåra tider. Att andelen med tilläggsån är oförändrad och inte minskat visar att personer med tidigare förvärvsinkomster rekryteras till studier.

En samlad bedömning av de indikatorer som redovisas ovan är att måluppfyllelsen i fråga om studiestödets rekryterande effekt är oförändrad och fortsatt hög.

2.8.2 Studiestödets utjämnande effekt

Andelen med extra tillägg fortsätter att minska ...

Sedan 2018 har antalet studerande som fick det extra tillägget inom studiehjälpen minskat och under 2022 och 2023 minskade antalet dessutom kraftigt. Utvecklingen för det extra tillägget följer utvecklingen för antalet barn som söker asyl till Sverige. De senaste åren har antalet asylsökande barn minskat, vilket påverkat antalet som får extra tillägg. Jämfört med svenska medborgare är det fortfarande en hög andel utländska medborgare som får extra tillägg. Den höga andelen visar att många av dem lever i hushåll med mycket låga inkomster.

En annan orsak till att antalet studerande med extra tillägg minskat, sett över en längre tidsperiod, är att inkomstgränserna för att få tillägget inte har förändrats sedan mitten av 1990-talet. Detta medför att betydligt färre studerande nu är berättigade till denna form av stöd.

Eftersom antalet studerande med studiehjälp samtidigt har ökat innebär det att även andelen som får extra tillägg i förhållande till det totala antalet som får studiehjälp minskade i förhållande till året innan. Andelen är nu den lägsta sedan stödet infördes 1984. Den tidigare ojämna könsfördelningen bland dem som får extra tillägg är på väg att jämnas ut.

... medan andelen med inackorderingstillägg är i princip oförändrad

Inackorderingstillägg kan som regel lämnas till studerande i fristående gymnasieskolor, folkhögskolor och tidigare s.k. riksinternatskolor. Antalet studerande med inackorderingstillägg har varit relativt konstant de senaste åren precis som andelen studerande med inackorderingstillägg. Andelen har varit densamma de senaste fem åren. Det är en högre andel kvinnor som får inackorderingstillägg, vilket beror på att kvinnor i större utsträckning är benägna att flytta för studier på gymnasial nivå än män.

Minskat antal studerande med studiestartsstöd

Studiestartsstödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Antalet studerande med studiestartsstöd minskade 2022 jämfört med föregående år. Minskningen skedde på både grundskole- och gymnasial nivå och bland både kvinnor och män.

Minskningen av antalet studerande med studiestartsstöd kan ha flera orsaker. Färre kommuner utnyttjade sina tilldelade medel under 2023, vilket kan vara ett tecken på att det har blivit svårare att identifiera och rekrytera personer som tillhör målgruppen för stödet. Att andelen studerande på grundskolenivå fortsätter att minska kan även förklara detta. Mot bakgrund av att det finns ett förhållandevis stort antal arbetslösa med kort utbildning i landet som har stora behov av utbildning är det svårt att veta exakt vad nedgången i övrigt beror på.

Högre andel studerande med det högre bidraget

Den högre bidragsnivån inom studiemedlen syftar framför allt till att rekrytera studerande med kort utbildningsbakgrund till studier. Andelen av studiemedelstagarna som fick högre bidrag under 2023 var oförändrad (grundskolenivå) eller marginellt minskande (gymnasial nivå). Utvecklingen var likartad för både kvinnor och män.

Högre andel med tilläggsbidrag

Inom studiemedlen och studiestartsstödet finns tilläggsbidraget till studerande med barn som syftar till att hjälpa barn i ekonomiskt utsatta familjer och underlätta för föräldrar att studera. Antalet som fick tilläggsbidrag under 2022 minskade med 13 procent under 2023, vilket kan förklaras av nedgången i antalet studerande på de lägre utbildningsnivåerna, där tilläggsbidrag är vanligare. Skillnaderna mellan utbildningsnivåerna kan förklaras av att studerande på grundskole- och gymnasial nivå generellt är äldre än studerande på eftergymnasial nivå.

Andelen studerande med tilläggsbidrag av det totala antalet studerande med studiemedel var dock oförändrad jämfört med föregående år. Kön fördelningen bland dem som får tilläggsbidrag har bara förändrats marginellt under de år som tilläggsbidraget har funnits.

Många av dem som studerar med studiestartsstöd har barn och andelen med tilläggsbidrag är betydligt högre än inom studiemedlen. Under 2023 var den stora majoriteten av dem som fick tilläggsbidrag inom studiemedlen och studiestartsstödet kvinnor. Att kvinnliga föräldrar studerar i högre utsträckning än manliga är noterbart, vilket tyder på att tilläggsbidraget främst undanröjer hinder för kvinnliga föräldrar att studera.

Ett nytt omställningsstudiestöd har börjat beviljas

Sedan den 1 januari 2023 beviljas det nya studiestödet omställningsstudiestöd. Eftersom stödet är nytt finns inte tillräckligt med resultat för att på ett ändamålsenligt sätt kunna mäta stödets påverkan på måluppfyllelsen. Någon indikator har därför inte ännu tagits fram. Omställningsstudiestödet är dock ett mycket förmånligt studiestöd som sannolikt kommer att öka studiestödets rekryterande effekt, åtminstone bland de förvärvsarbetande som ingår i målgruppen. Nedan redovisas några centrala slutsatser och resultat från statistik och analyser som CSN har tagit fram.

Under 2023 studerade 5 200 personer med omställningsstudiestöd. Av dessa var 63 procent kvinnor, vilket innebär att könsfördelningen bland dem med omställningsstudiestöd är i princip densamma som bland dem med studiemedel. Sju av tio var 40 år eller äldre vilket kan förklaras med att stödet riktar sig till dem som har en långvarig och aktuell etablering på arbetsmarknaden. Andelen som har arbetat inom den offentliga sektorn var högre än bland samtliga förvärvsarbetande.

De flesta med omställningsstudiestöd, nio av tio studerande, läser på eftergymnasial nivå. Studier på yrkeshögskola är ungefär lika vanliga som studier på högskola eller

universitet. Däremot studerar män oftare än kvinnor på yrkeshögskola, medan kvinnor oftare studerar på högskola och universitet.

Det är vanligt att studerande med omställningsstudiestöd studerar deltid, något som 38 procent gjorde under 2023. Det kan jämföras med att 19 procent av studiemedeltagarna i Sverige. Den höga andelen deltidstuderande beror troligen på att omställningsstudiestödstagarna är äldre och mer etablerade på arbetsmarknaden, och därför i högre utsträckning arbetar vid sidan om studierna.

Under 2023 betalades ca 46 procent av de anslagna medlen ut.

Måluppfyllelse

Studiestödet ska ha en utjämnande effekt vilket innebär att det ska fungera selektivt rekryterande för särskilda grupper. Studiestartsstödet, det högre bidraget inom studiemedlen och omställningsstudiestödet är exempel på delar inom studiestödet som ska fungera selektivt rekryterande.

Trots att andelen som studerar med extra tillägg och antalet studerande med studiestartsstöd har minskat anser regeringen att måluppfyllelsen i fråga om studiestödets utjämnande effekt totalt sett är på en oförändrad nivå och därmed fortsatt hög.

2.8.3 Studiestödets effekt på samhällsekonomin

Andelen reserveringar för låneförluster ökade

Den totala sammanlagda studieskulden ökade under 2023, vilket främst beror på att utbetalningarna av lån under året var större än inbetalningarna. Under 2023 har reserveringar för låneförluster när det gäller den totala studieskulden ökat jämfört med föregående år men andelen som reserveras har minskat.

De framtida kostnaderna varierar mycket mellan lånetyperna. Reserveringar för låneförluster görs som högst för den äldsta lånetypen och som lägst för annuitetslån, vilket också var ett mål när det lånet infördes 2001.

Inbetalningsgraden ökade för bosatta utomlands

Det inbetalda beloppet för avgiftsåret 2023 minskade något bland samtliga låntagare, dvs. låntagare bosatta både i Sverige och utomlands. Andelen inbetalt av debiterat årsbelopp har dock fortsatt öka bland utlandsbosatta låntagare under 2023, medan den minskat bland låntagare i Sverige. Betalningsgraden för utlandsbosatta har ökat sedan 2016 och det bedöms till stor del bero på insatser från CSN för att öka betalningsgraden från denna grupp. Även om återbetalningsgraden bland låntagare bosatta utomlands har ökat under senare år så är den fortfarande väsentligt lägre jämfört med låntagare bosatta i Sverige.

Minskning av andelen som beviljas nedsättning

Andelen låntagare som får nedsättning av sitt årsbelopp minskade 2023 jämfört med föregående år och det är den lägsta andelen på många år. Att andelen låntagare med nedsättning och värdet på nedsättningarna minskar är positivt för samhällsekonomin och för låntagarna, eftersom det minskar risken för framtida låneavskrivningar och kostnader för låntagarna genom höjda räntor.

Värdet av avskrivningar ökade

Antalet beviljade avskrivningsärenden ökade kraftigt under 2023. Ökningen består främst av avskrivningar på grund av små belopp, vilket inte har någon effekt på samhällsekonomin.

Det totala avskrivna beloppet minskade med 31 miljoner kronor. Minskningen beror dock främst på att CSN flyttade fram prövningen av avskrivning med hänsyn till behörighetsgivande studier under 2021 och på att dessa avskrivningar i stället skedde under 2022. Det medförde att de avskrivna beloppen var ovanligt höga under 2022. Minskningen under 2023 är därför väntad.

Låntagare som saknar giltig adress ökar

CSN delar in återbetalningsskyldiga låntagare i grupperna bosatta i Sverige, bosatta utomlands och låntagare som saknar giltig adress. Låntagare som saknar giltig adress betalar generellt sett in en lägre andel av det debiterade beloppet. Många som CSN saknar adress till antas vara bosatta utomlands.

Under 2023 ökade den totala fordran på låntagare som CSN saknar giltig adress till. Samtidigt har den andel av fordran som reserverats för framtida förluster minskat med en procentenhet, vilket kan anses ha en positiv effekt på samhällsekonomin.

Måluppfyllelse

Studiestödet ska ha en god effekt på samhällsekonomin över tid, vilket innebär att systemet ska vara hållbart både ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och ur den enskildes perspektiv. Trygghetsreglerna i lånesystemet ska bidra till att alla vågar påbörja studier med studielån. Samtidigt är det också av stor vikt, ur både samhällets och den enskildes perspektiv, att studielån betalas tillbaka i sin helhet. Om så inte sker kan studielåneräntan på sikt behöva höjas. Det kan dock konstateras att studielånens kreditförluster inte längre har en lika direkt påverkan på samhällsekonomin som tidigare. Sedan den 1 januari 2023 finansieras kreditförluster på studielån utbetalda fr.o.m. den 1 januari 1989 av låntagarna genom räntan på studielån.

Andelen inbetalt årsbelopp för samtliga låntagare har ökat och ökningen är som störst bland utomlands bosatta. Det betyder att studielån i allt högre utsträckning återbetalas fullt ut. Den totala fordran för utomlands bosatta har ökat, men det reserverade beloppet har återigen minskat. Det indikerar att systemet fortsätter att bli mer samhällsekonomiskt hållbart i dessa avseenden.

Sammantaget tyder resultatet av de indikatorer som redovisas ovan på att studiestödets effekt på samhällsekonomin har förbättrats något jämfört med föregående år och är fortsatt god.

2.8.4 Sammanfattande kommentar över måluppfyllelsen

Antalet studerande med studiemedel i Sverige fortsätter ligga på en hög nivå. Studiemedlens allmänna köpkraft har även ökat så den rekryterande effekten bedöms vara oförändrad och fortsatt hög för kvinnor och män. Den utjämnande effekten är också fortsatt hög, vilket innebär att studiestödet i enlighet med de tidigare målen i stor utsträckning utjämnar skillnader mellan individer och grupper i befolkningen. Studiestödets effekt på samhällsekonomin har också förbättrats något jämfört med föregående år. De redovisade indikatorerna visar därmed att måluppfyllelsen inom utgiftsområdet sammanvägt har ökat något och är fortsatt hög.

Ett mer övergripande mål är att studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Detta mål är svårare att mäta. Sammantaget visar dock ovanstående resultatanalys att studiestödet bidrar till ett högt deltagande i utbildning och att det är en viktig och välfungerande del av utbildningspolitiken.

2.9 Politikens inriktning

Studiestödet möjliggör studier

Det svenska studiestödet är, och ska fortsätta att vara, ett av världens mest generösa studiestödssystem. Ett väl avvägt studiestödssystem skapar förutsättningar för såväl enskilda som för Sverige som nation att växa med kunskap och bidrar till samhällets utveckling. Studiestödet är grundläggande för en jämlik utbildning och ger alla oavsett kön och bakgrund möjlighet att studera.

Flexibla och väl anpassade beloppsnivåer möjliggör komplettering av tidigare studier eller vidare studier på en högre nivå oavsett ekonomiska förutsättningar. På så sätt slår studiestödssystemet vakt om ett bildningsideal samtidigt som det bidrar till en bättre kompetensförsörjning.

Regelförenklingar och mer resurser för administration leder till en effektivare handläggning av omställningsstudiestödet

Omställningen på arbetsmarknaden ska förbättras genom att vuxna som är etablerade på arbetsmarknaden ska kunna finansiera studier som kan stärka deras framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Därför finns sedan den 1 januari 2023 ett nytt omställningsstudiestöd som kompenserar för inkomstbortfall. Intresset för stödet har initialt varit större än vad som tidigare beräknats. Det stora intresset och en kort tid för införande av reformen samt ett komplext regelverk har sammantaget skapat långa handläggningstider hos Centrala studiestödsnämnden (CSN) som är ansvarig myndighet.

Regeringen har tidigare beslutat om regelförenklingar som trädde i kraft den 1 april 2024. Regeringen vidtar också ytterligare åtgärder för att komma till rätta med de långa handläggningstiderna. Regeringen lämnade den 9 september 2024 propositionen Ett effektivare omställningsstudiestöd (prop. 2024/25:168) till riksdagen. Propositionen innehåller bl.a. förslag till regelförenklingar som kommer leda till en effektivare och mer automatiserad handlägningsprocess. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Propositionen innehåller också förslag om förbättrade möjligheter att få omställningsstudiestöd för dem som arbetar inom ett bristyrke och det föreslås också att det efter en viss tid ska vara möjligt att på nytt kvalificera sig för att kunna få omställningsstudiestöd. Tillsammans syftar förslagen till att skapa ett mer effektivt och ändamålsenligt omställningsstudiestöd för att ytterligare förbättra förutsättningarna för vuxna att finansiera studier som stärker deras framtida ställning på arbetsmarknaden.

De stora ärendebalanserna kräver även att resurserna för administration av stödet behöver öka under 2025. Regeringen har därför föreslagit att ytterligare 50 miljoner kronor anvisas till CSN för 2025. Ökade resurser till CSN tillsammans med de regelförenklingar som regeringen föreslagit kommer öka sannolikheten för studerande att få ett beslut om omställningsstudiestöd i tid inför sina planerade studier.

Höjd kostnadsersättning för lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen

Den 1 januari 2014 infördes en kostnadsersättning till lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen, s.k. lärlingsersättning. Lärlingsersättningen ska öka utbildningarnas

attraktionskraft genom att ge ett ekonomiskt bidrag för att täcka de extra kostnader i form av mat och resor som en lärlingsutbildning kan medföra. Kostnaderna i samhället har öka och till skillnad mot studiemedlen följer inte lärlingsersättningen kostnadsutvecklingen och räknas därför inte upp med prisbasbeloppet. För att ingen ska behöva välja bort en lärlingsutbildning av ekonomiska skäl bör ersättningsnivån fr.o.m. den 1 januari 2025 öka med 500 kronor till 1 500 kronor per studiemånad.

Studiestödssystemet ses över

Grunderna i dagens studiestödssystem har funnits sedan 2001. Det har sedan dess inte genomförts någon större översyn av systemet. Förändringar har dock gjorts och nya stöd har kommit till. Regeringen anser att det nu finns behov av en översyn av studiestödssystemets samtliga beståndsdelar förutom omställningsstudiestöd, studiehjälp, dvs. bidrag till gymnasieelever, och vissa andra mindre stöd under utgiftsområdet. De mindre stöden är bidrag vid viss föräldrautbildning i teckenspråk, bidrag till vissa elever med funktionsnedsättning i gymnasieskolan (Rg-bidrag) och stöd i form av inläst studielitteratur till vissa högskolestuderande. Utgångspunkterna för översynen bör vara ett studiestödssystem som är följsamt mot dagens och framtida utbildningssystem och arbetsmarknadens behov. Effektiviteten i rekryteringen till studier ska öka och utgångspunkterna för när nya utbildningar ska ge rätt till studiestöd bör ses över. Studiestödet ska också bidra till en ökad genomströmning vid högre utbildning samtidigt som tryggheten för de studerande värnas och de studerandes skuldsättning beaktas.

Studiestartsstödet avvecklas från 2026

Studiestartsstödet har funnits sedan den 1 juni 2017 och volymerna har från start varit låga och även minskat över tid. Studiestartsstödet är avsett för personer med kort tidigare utbildning och en person som har en gymnasieexamen bör endast i undantagsfall kunna komma i fråga för stödet (prop. 2016/17:158 s. 35 och 36). Det finns dock tydliga indikationer på att stödet inte går till avsedd målgrupp. Riksrevisionen har i en granskningsrapport (RiR 2024:3) funnit att omkring hälften av de studerande med studiestartsstöd hade en färdigställd gymnasieutbildning sedan tidigare och närmare 30 procent hade dessutom en eftergymnasial utbildning. Riksrevisionen konstaterar att det således finns indikationer på att studiestartsstödet har hanterats på ett sätt som inte är i linje med stödets syfte. Att stödet inte går till rätt målgrupp innebär enligt regeringen att det finns en överhängande risk för felaktiga utbetalningar. Det finns därför starka skäl till att avveckla studiestartsstödet. Studiestartsstödet regleras i lagen (2017:527) om studiestartsstöd och ges i mån av tillgång på medel. Regeringen anser att det är angeläget att stödet fasas ut och föreslår därför att medlen minskas redan för 2025 och att stödet ska vara helt avvecklat till den 1 januari 2026. Regeringen avser återkomma till riksdagen med en proposition om avvecklande av studiestartsstödet.

2.10 Höjd kostnadsersättning för lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen

Ärendet och dess beredning

Bedömningen om höjd kostnadsersättning för lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen har beretts med CSN.

Regeringens bedömning: Kostnadsersättning till lärlingar i den gymnasiala lärlingsutbildningen och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram bör höjas med 500 kronor per månad för att därefter uppgå till 1 500 kronor per månad. Den nya beloppsnivån bör tillämpas för studier som bedrivs från och med den 1 januari 2025.

Skälen för regeringens bedömning

Elever i gymnasial lärlingsutbildning och elever i lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram kan få en kostnadsersättning, s.k. lärlingsersättning. Lärlingsersättningen syftar till att öka attraktionskraften för berörda utbildningar genom att ge ett ekonomiskt bidrag för att täcka extra kostnader i form av mat och resor som en lärlingsutbildning kan medföra. Lärlingsersättning lämnas med 1 000 kronor per studiemånad. Beloppet är dock inte indexerat för att följa kostnadsutvecklingen i samhället på samma sätt som beloppen inom studiemedlen. Det innebär att samhällets kostnadsökningar inte tas om hand genom att lärlingsersättningen räknas upp med prisbasbeloppet. Kostnaderna i samhället har ökat och regeringen bedömer därför att det finns behov av att höja lärlingsersättningen med 500 kronor per månad för att därefter uppgå till 1 500 kronor per månad. Den nya beloppsnivån bör tillämpas för studier som bedrivs från och med den 1 januari 2025. Förordningen (2013:1121) om kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram bör ändras i enlighet med detta.

Att lärlingsersättningen höjs bedöms inte påverka målet om en jämställd utbildning. Studiestödssystemet är i sin utformning könsneutralt och ändringen kommer att gälla lika för kvinnor och män.

Statens budget påverkas genom ökade utgifter för lärlingsersättning. De årliga utgifterna på anslaget 1:1 *Studiehjälp* inom utgiftsområde 15 Studiestöd kommer att öka med 70 miljoner kronor för 2025, 70 miljoner kronor för 2026 och därefter med 70 miljoner kronor årligen.

2.11 Budgetförslag

2.11.1 1:1 Studiehjälp

Tabell 2.7 Anslagsutveckling 1:1 Studiehjälp

Tusental kronor

2023	Utfall	4 316 356	Anslagssparande	183 539
2024	Anslag	4 518 262 ¹	Utgiftsprognos	4 518 262
2025	Förslag	4 544 297		
2026	Beräknat	4 604 217		
2027	Beräknat	4 657 307		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderings tillägg enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor. Anslaget får användas för utgifter för kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning och annan lärlingsliknande utbildning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.8 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:1 Studiehjälp

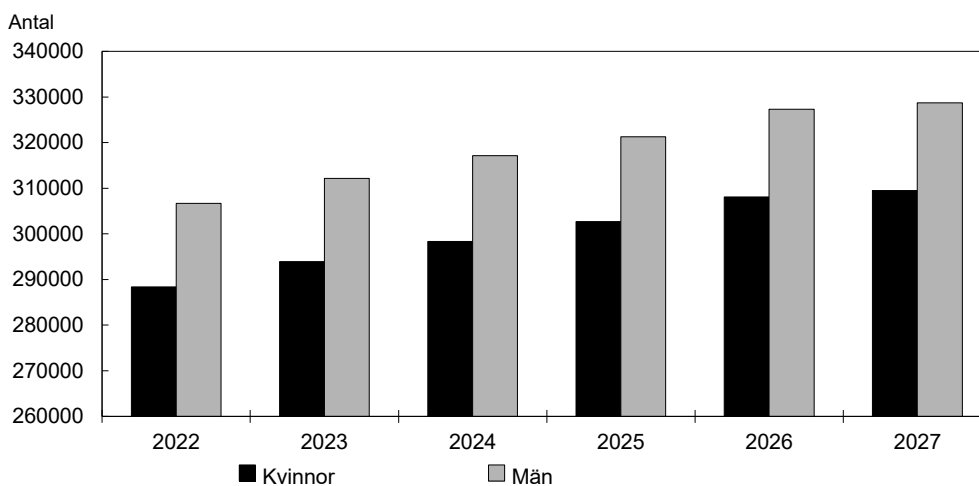
Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	4 518 262	4 518 262	4 518 262
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	70 000	70 000	70 000
varav BP25	70 000	70 000	70 000
– Höjd lärlingsersättning	70 000	70 000	70 000
Makroekonomisk utveckling			
Volymer	-43 965	15 955	69 045
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 544 297	4 604 217	4 657 307

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Drygt 98 procent av de elever som avslutar grundskolans årskurs 9 påbörjar gymnasieskolan samma år. Andelen är ungefär lika stor för kvinnor som för män. Ytterligare ett antal påbörjar gymnasiestudier nästföljande år. Utgifterna för studiehjälp är därför främst beroende av utvecklingen av befolkningen i åldern 16–20 år. Befolkningsframskrivningar från Statistiska centralbyrån visar att antalet ungdomar i aktuella åldrar kommer att öka kommande år.

Diagram 2.11 Folkmängd 16–20 år

Källa: Statistiska centralbyrån.

Mot denna bakgrund bedöms utgifterna för studiebidraget, inackorderingstillägget, och det extra tillägget minska med 43 965 000 kronor under 2025. Åren 2026 och 2027 beräknas utgifterna öka med 15 955 000 kronor respektive 69 045 000 kronor jämfört med vad som har anvisats för 2024.

Regeringen gör i denna proposition bedömningen att den s.k. lärlingsersättningen bör höjas med 500 kronor per månad till 1 500 kronor per månad. Anslaget ökas därför med 70 000 000 kronor 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 4 544 297 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Studiehjälp* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 4 604 217 000 kronor respektive 4 657 307 000 kronor.

2.11.2 1:2 Studiemedel

Tabell 2.9 Anslagsutveckling 1:2 Studiemedel

Tusental kronor

2023	Utfall	18 237 933	Anslagssparande	1 747 674
2024	Anslag	20 263 617 ¹	Utgiftsprognos	19 749 465
2025	Förslag	20 438 576²		
2026	Beräknat	20 098 089		
2027	Beräknat	20 573 514		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Varav 3 655 759 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2025 sedan hänsyn tagits till regleringsbeloppet för 2022 som uppgick till -496 417 tkr.**Ändamål**

Anslaget får användas för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som upphört.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 2.10 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:2 Studiemedel**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	20 207 017	20 207 017	20 207 017
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 486 068	3 561 388	3 585 767
varav BP25	119 860	-386 140	-370 140
– T12 i läkarutbildningen			16 000
– Fler platser på regionalt yrkesvux	306 000		
– Effektivisering av det högre bidraget	-200 000	-400 000	-400 000
– Utökad satsning kort KPU inkl. kvalitetssatsning	13 860	13 860	13 860
Makroekonomisk utveckling	1 070 188	1 367 570	1 610 447
Volym	-238 308	-602 914	-594 745
Överföring till/från andra anslag	-3 521 000	-5 987 000	-5 987 000
Övrigt	1 434 611	1 552 028	1 752 028
Förslag/beräknat anslag	20 438 576	20 098 089	20 573 514

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser på regional yrkesinriktad vuxenutbildning (regionalt yrkesvux) vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 4.5.2). Anslaget ökas därför med 306 000 000 kronor 2025.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom universitet och högskola vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 5.6.5). Anslaget ökas därför med 13 860 000 kronor 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Läkarutbildningen har förlängts med en termin vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 5.6.6). Anslaget beräknas därför öka med 16 000 000 kronor 2027.

För att finansiera andra prioriterade reformer föreslås att medel avseende det högre bidraget inom studiemedlen minskas. Anslaget minskas därför med 200 000 000 kronor 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget minska med 400 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 20 438 576 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Studiemedel* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 20 098 089 000 kronor respektive 20 573 514 000 kronor.

2.11.3 1:3 Omställningsstudiestöd

Tabell 2.11 Anslagsutveckling 1:3 Omställningsstudiestöd

Tusental kronor

2023	Utfall	624 628	Anslagssparande	735 372
2024	Anslag	2 836 000 ¹	Utgiftsprognos	1 380 000
2025	Förslag	4 877 000²		
2026	Beräknat	7 339 000		
2027	Beräknat	7 751 045		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Vara 447 000 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2025.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:000) om omställningsstudiestöd. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för omställningsstudiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.12 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:3 Omställningsstudiestöd

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	2 836 000	2 836 000	2 836 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Makroekonomisk utveckling			412 045
Volymer			
Överföring till/från andra anslag	3 517 000	5 979 000	5 979 000
Övrigt	-1 476 000	-1 476 000	-1 476 000
Förslag/beräknat anslag	4 877 000	7 339 000	7 751 045

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 877 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Omställningsstudiestöd* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 7 339 000 000 kronor respektive 7 751 045 000 kronor.

2.11.4 1:4 Statens utgifter för räntor på studielån

Tabell 2.13 Anslagsutveckling 1:4 Statens utgifter för räntor på studielån

Tusental kronor

2023	Utfall	680 967	Anslagssparande	54 039
2024	Anslag	1 307 129 ¹	Utgiftsprognos	1 227 231
2025	Förslag	2 319 551		
2026	Beräknat	2 956 188		
2027	Beräknat	3 131 774		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statens utgifter avseende nedsättning av räntor på studielån, för ränteutgifter på lån för återkrav av studiemedel och för avgifter till Riksgäldskontoret för studielån upplånade efter 1988 enligt studiestödslagen (1973:349), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.14 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:4 Statens utgifter för räntor på studielån

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 307 129	1 307 129	1 307 129
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-4 268	-1 918	-1 637
<i>varav BP25</i>	140	540	740
– Förenklad beräkning av omställningsstudielånets storlek		400	600
– Utökad satsning kort KPU inkl. kvalitetssatsning	140	140	140
Makroekonomisk utveckling	1 025 804	1 508 786	1 566 506
Volym	-12 114	135 191	252 776
Överföring till/från andra anslag	4 000	8 000	8 000
Övrigt	-1 000	-1 000	-1 000
Förslag/beräknat anslag	2 319 551	2 956 188	3 131 774

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen har lämnat förslag om att beräkning av omställningsstudielånets storlek ska förenklas (prop. 2023/24:168 s. 35–38). Detta leder till ökad utlåning av studielån och ökade utgifter för räntor på studielån. Anslaget beräknas öka med 400 000 kronor 2026 och för 2027 beräknas anslaget öka med 600 000 kronor.

Regeringen föreslår i denna proposition ökade medel för fler utbildningsplatser inom universitet och högskola vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel (se närmare utg.omr. 16 avsnitt 5.6.5). Anslaget ökas därför med 140 000 kronor 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 2 319 551 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Statens utgifter för räntor på studielån* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 2 956 188 000 kronor respektive 3 131 774 000 kronor.

2.11.5 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Tabell 2.15 Anslagsutveckling 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Tusental kronor

2023	Utfall	52 105	Anslagssparande	10 045
2024	Anslag	62 150 ¹	Utgiftsprognos	55 212
2025	Förslag	63 150		
2026	Beräknat	63 150		
2027	Beräknat	63 150		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan (Rg-bidrag). Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till kursdeltagare i teckenspråksutbildning för föräldrar till barn som för kommunikation är beroende av teckenspråk (TUFF). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare i TUFF-utbildning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till anordnare av TUFF-utbildning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.16 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	62 150	62 150	62 150
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	1 000	1 000	1 000
varav BP25	1 000	1 000	1 000
– Förlängd teckenspråksutbildning för föräldrar	1 000	1 000	1 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	63 150	63 150	63 150

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Antalet undervisningstimmar i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar bör öka. Anslaget ökas därför med 1 000 000 kronor 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 63 150 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 63 150 000 kronor respektive 63 150 000 kronor.

2.11.6 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tabell 2.17 Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tusental kronor

2023	Utfall	24 068	Anslagssparande	2 932
2024	Anslag	27 000 ¹	Utgiftsprognos	27 000
2025	Förslag	27 000		
2026	Beräknat	27 000		
2027	Beräknat	27 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för produktion och distribution av kurslitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning och för utvecklingsprojekt i syfte att effektivisera verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.18 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	27 000	27 000	27 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Makroekonomisk utveckling			
Volymer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 000	27 000	27 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 27 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 27 000 000 kronor respektive 27 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2026.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för tillgängliga medier ansvarar för produktion av studielitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning. Produktionen sker i form av beställningar under 2025 som innebär utgifter följande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 för anslaget 1:6 *Bidrag till vissa studiesociala ändamål* beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2026.

Tabell 2.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Tusental kronor

	Utfall 2023	Prognos 2024	Förslag 2025	Beräknat 2026
Ekonomiska åtaganden vid årets början	891	1 267	4 000	
Nya ekonomiska åtaganden	1 267	4 000	4 000	
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-891	-1 267	-4 000	-4 000
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	1 267	4 000	4 000	
Beslutat/föreslaget bemyndigande	4 000	4 000	4 000	

2.11.7 1:7 Studiestartsstöd

Tabell 2.20 Anslagsutveckling 1:7 Studiestartsstöd

Tusental kronor

2023	Utfall	262 836	Anslagssparande	137 164
2024	Anslag	400 000 ¹	Utgiftsprognos	359 000
2025	Förslag	300 000		
2026	Beräknat	0		
2027	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för studiestartsstöd och tilläggsbidrag.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.21 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:7 Studiestartsstöd

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	400 000	400 000	400 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-100 000	-400 000	-400 000
varav BP25	-100 000	-400 000	-400 000
– Studiestartsstödet avvecklas	-100 000	-400 000	-400 000
Makroekonomisk utveckling			
Volym			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	300 000	0	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Studiestartsstödet bör avvecklas. Anslaget minskar därför med 100 000 000 kronor 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget minska med 400 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 300 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Studiestartsstöd* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 0 kronor respektive 0 kronor.

2.11.8 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Tabell 2.22 Anslagsutveckling 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Tusental kronor

2023	Utfall	1 118 420	Anslagssparande	-4 327
2024	Anslag	1 170 916 ¹	Utgiftsprognos	1 168 650
2025	Förslag	1 204 748		
2026	Beräknat	1 159 901 ²		
2027	Beräknat	1 169 419 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 134 942 tkr i 2025 års prishnivå.

³ Motsvarar 1 123 223 tkr i 2025 års prishnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Centrala studiestödsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.23 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:8 Centrala studiestödsnämnden

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	1 168 916	1 168 916	1 168 916
Pris- och löneomräkning ²	37 332	63 859	86 942
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-1 500	-72 874	-86 439
varav BP25 ³	50 000		-9 000
– Ökade resurser för att handlägga OSS	50 000		
– Medel till Utbetalningsmyndigheten för bankavgifter			-9 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 204 748	1 159 901	1 169 419

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att ge CSN ekonomiska förutsättningar att klara av den stora ärendemängden vad gäller det nya omställningsstudiestödet ökas anslaget med 50 000 000 kronor 2025.

Från och med den 1 januari 2027 kommer utbetalningar från CSN att administreras av Utbetalningsmyndigheten via systemet med transaktionskonto. Detta innebär att kostnader för bankavgifter minskar för CSN. Anslaget beräknas därför minska med 9 000 000 kronor fr.o.m. 2027.

Regeringen föreslår att 1 204 748 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Centrala studiestödsnämnden* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 1 159 901 000 kronor respektive 1 169 419 000 kronor.

2.11.9 Lån i Riksgäldskontoret

Den samlade utestående skulden för studielån tagna mellan 1989 och 2023 i Riksgäldskontoret var ca 273 324 000 000 kronor vid utgången av 2023. Under 2024 bedöms nettouplåningen bli 14 964 000 000 kronor. Beslut om återkravskapital, avskrivningar och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret bedöms uppgå till 250 000 000 kronor, 672 000 000 kronor respektive 600 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2025 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 309 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Den totala skulden för studielån i Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 288 249 000 000 kronor vid utgången av 2024. Nettouplåningen för 2025 beräknas till omkring 17 348 000 000 kronor, beslut om återkravskapital till 380 000 000 kronor, avskrivningar till 680 000 000 kronor och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till ca 500 000 kronor. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2025 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 309 500 000 000 kronor.

Tabell 2.24 Ramar för statlig utlåning

Tusental kronor

Utgifts- område	Ändamål	Ram 2023 ¹	Utlåning 2023-12-31	Ram 2024 ¹	Förslag 2025
15	Studielån	276 000 000	273 323 381	292 000 000	309 500 000
Summa		276 000 000	273 323 381	292 000 000	309 500 000

¹ Ramar för 2023 och 2024 redovisas exklusive beslutade och föreslagna ändringar som lämnats i propositioner om ändringar i statens budget.

2.11.10 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Tabell 2.25 Anslagsutveckling 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd

Tusental kronor

2023	Utfall	18 062	Anslagssparande	933
2024	Anslag	18 696 ¹	Utgiftsprognos	19 121
2025	Förslag	19 144		
2026	Beräknat	19 548 ²		
2027	Beräknat	19 941 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2024 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 144 tkr i 2025 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 144 tkr i 2025 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 2.26 Förändringar av anslagsnivån 2025–2027 för 1:9 Överklagandenämnden för studiestöd**

Tusental kronor

	2025	2026	2027
Anvisat 2024¹	18 696	18 696	18 696
Pris- och löneomräkning ²	448	852	1 245
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	19 144	19 548	19 941

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2023 (bet. 2023/24:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2024. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2026–2027 är preliminär.

Regeringen föreslår att 19 144 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Överklagandenämnden för studiestöd* för 2025. För 2026 och 2027 beräknas anslaget till 19 548 000 kronor respektive 19 941 000 kronor.